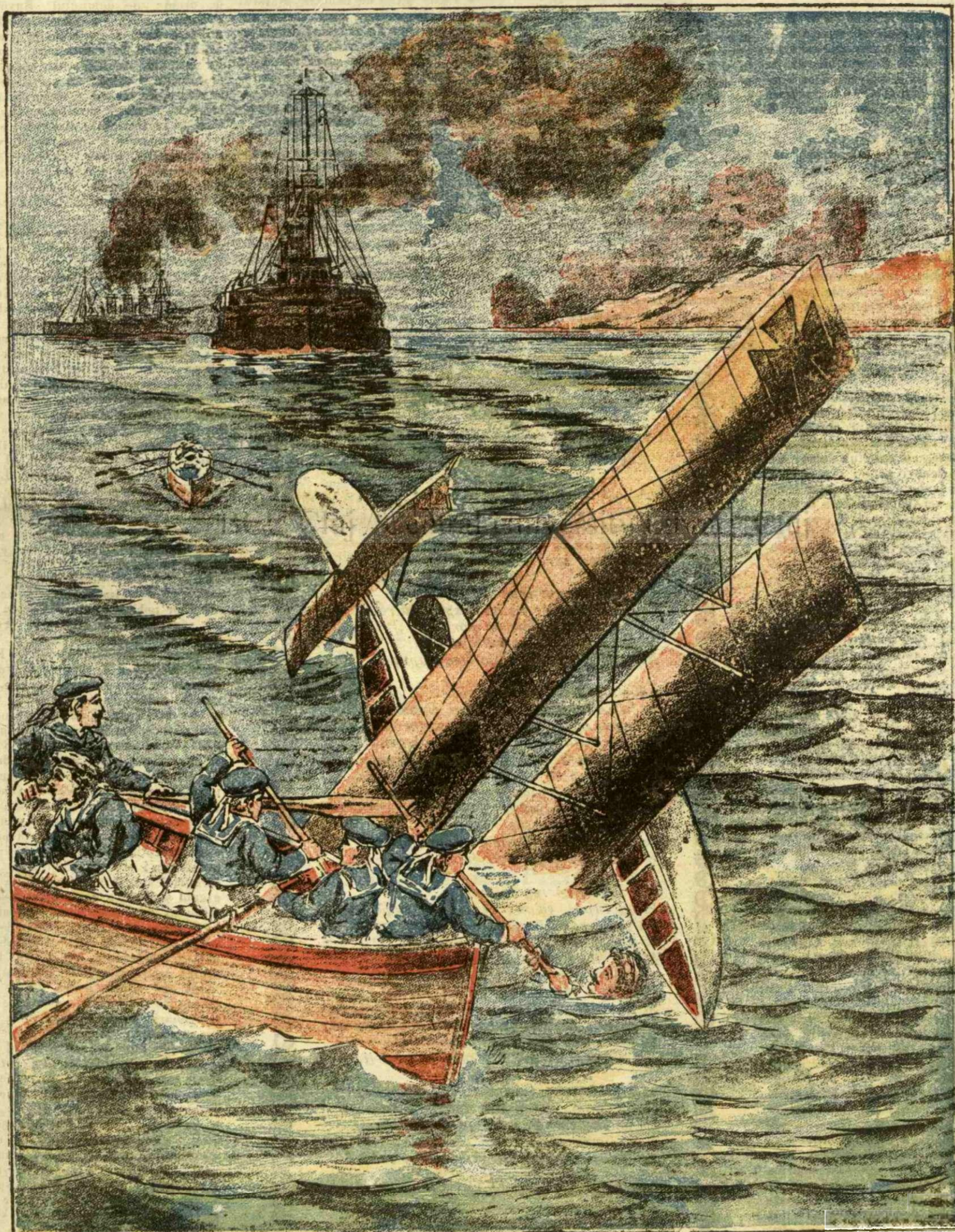

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
ABONAMENTELE SE FAC
NUMAI PE UN AN

COLABORATORII ACESTUI NUMAR
Ioan Dragu, Const. A. I. Ghica, Adrian G. Roșianu, Maria Al. Hina,
Neli Cornea, Albert, L. Rebreanu, etc.

ANUNCIURI
LINIA PE PAG. 7 și 8
BANI 20

SCUFUNDAREA UNUI AEROPLAN GERMAN

Generalul Joffre

de ALPHONSE SÉCHÉ

— URMARE —

Pentru ce însă căpitanul Joffre, așteptat treisprezece ani, galonul de maior? E ceva aproape anormal. Desigur că sunt mulți ofițeri cari așteaptă răstimpul acesta să obțină gradul de maior; și sunt încă mulți cari unei atunci nu-l obțin. Dar că un ofițer care a fost la școala politehnică printre cei dinlău, căpitan la douăzeci și patru de ani, asupra cărora era legitim să se pună speranțe mari, rămâne treisprezece ani căpitan, e un lucru care înțelege desigur. Dacă ar fi spus cineva, în preajma anului 1880, că ofițerul acesta va deveni într-o zi șeful suprem al armatelor Republicii, cine ar fi putut să-l creadă?

Generalul Joffre, așa mi s'a spus, a fost în totdeauna favorizat de soartă. Lucrul acesta e un semn bun pentru noi. N'a întreprins nimic care să nu-i fi reușit pe deplin și în chip strălucit. De aceea stema noștră s'a trebuit să fie strălucit foarte puternic pe cer, pentru că l'a condus acolo unde e acum. Și trebuie să credem anumite zvonuri? La Montpellier, unele guri rele pretind că Joffre, pe atunci căpitan „un prea era serios”. E oare eu puțină Damezeule mare? S'a fi schimbat atât de mult până acum? Ii plăceau petrecerile! — Taciturnul Joffre și petrecerile!...

De aceea ar fi mai firească să ne închipuim că tânărul ofițer confundat în viața aceea mulesă meridională, a lăsat să se deserte într'ansul omul visător, cu sufletul dornic de iubire. Se lenevi poate; cugătorul priceputi pagube muncitorului. Și totuși, am aci, pe masa mea o fotografie care-l înfățișează în epoca aceea. Purta eice, ceea ce dădea iluzionismului lui un caracter de rară energie. În curând va dovedi tot ceea ce e în stare să facă.

Pe la începutul anului 1885, înfrădețăr, slăbăv, farmecul care îl imobilizase. Un eveniment dureros ivit în viața lui sentimentală va fi oare pricina acestei schimbări neașteptate? Căpitanul și-a pierdut tânăra soție, după un an de căsătorie. Atunci se pune în mișcare, își ia un avânt nou; e o nouă plecare, omul acesta inhibitor și modest și visător se aruncă desdată în acțiune. Nu se va mai opri. Pretutindenea unde îl va conduce un concurs de circumstanțe fericite, va afirma calitățile care i-au hotărât norocul: cugelare, metodă, muncă, prudență, știință, bun simț, hotărâre. Cu minimum echilibrul moral adăugat la un echilibrul fizic perfect.

În Indochina, unde a fost trimis să se ocupe de Courbet, care cerea un ofițer de geniu, e foarte mult apreciat. Ca să-i dovedească satisfacția, amiralul îl decorează. Campania terminată, rămâne la Hanoi pentru a organiza apărarea Tonkinului. Va trebui chiar, ca surplus, să supravegheze instalarea unei expoziții artistice și industriale, ceea ce dovedește renașterea inteligenței sale și distincția spiritului său într-un omie mărginit doar în cadrul strict al misiunii.

În 1887, se află la Paris, de-așat la direcția școlii. În anul următor e promovat maior, trece la regimentul călilor franceze, împrăvind astfel să dobândească cunoștințele tehnice de care va avea nevoie mai în urmă, și care sunt factorul principal: a liniștii pe care toți i-o recunosc. — liniște rezultând atât din știința cât și din temperamentul său.

Era profesor de fortificație la școala de aplicație din Fontainebleau, când a fost desemnat să plece în Sudan. Era prin 1892. Trebuia un ofițer de geniu ca să alcătuiască bazele unei căi ferate care să lege

Kaya de Bafoulabé. Imprejurările erau să facă un șef din acela care până în prezent fusese numai un inginer, un genist întrebuințat la săpături și un lucrător la terasamente. Totuși nu s'a plâns nici odată. Să ridice fortificații, să deseneze epurii, să așeze șine, e după dânsul un lucru bun și interesant, care n'are însă cu toate acestea atracția vie a comandamentului. Pără a avea nimic din firea unui aventurier. — e prea chibzuit de altfel, comandantul Joffre îi plăcea înainte de toate acțiunea. Se odihnea de ultimării aiata vreme îndelungată. Încă resimțea cu poftă nevoia de a lucra.

De aceea a primit cu multă bucurie misiunea să organizeze o coloană de vreo mie de oameni, pentru a călători la expediția colonelului Bonnier, al cărui scop era să ajungă la Tombouctou și să impună dominația noastră Tuaregilor. Nimeni n'a uitat șarța atât de tristă și de glorioasă a colonelului Bonnier, neisprăvită cu unșprezece ofițeri și doi sub-ofițeri europeni. Maiorul Joffre care pornise în susul marelui stânc al Niger-ului, pe un drum neexplorat încă, în vreme ce colonelul și grosul coloanei porni pe pe alt

drum, încă atunci comanda expediției. Rămășițele trupelor lui Bonnier se strânseseră în jurul său. Marșul spre Tombouctou continuă, marș îndrăzneț și prudent totdeodată, pentru conducerea cărui maiorul se folosi de minunatele sale calități de organizator, de sânger-e rece și de veșnică neobosită. Cu cât colonelul Bonnier era o fire vioaie, nechibzuită, exuberantă, — un adevărat colonial, — pe atât maiorul Joffre era o fire liniștită, metodică, empănită. Poate că necerșitul colonel fusese imprudent; își disprețuia adversarii, nu se ferea de loc de atacurile lor trădătoare pline de lășitate. Maiorul Joffre evită eroarea asta. Citind raportul pe care l'a redactat despre opermisiunile sale, se vede cu câtă grije s'a ferit de orice surprindere. O! dânsul nu caută de loc efecte oratorice sau dramatice, nu face beție de cuvinte și înflăcărături de stil în raportul acesta rece și precis, asemenea unei expunerii matematice. Faptele sunt descrise fără comentarii neobișnute. Nimeni maiorul nu căuta să dea impresia că a împlinit o întreprindere periculoasă. Dimpotrivă, citind raportul, ai mai degrabă impresia că n'a avut de învins nici o dificultate mai serioasă. Și totuși, pe un drum necunoscut, într-o țară dusmană, dând numeroase lupte, i-a trebuit să parcurgă 813 kilometri, înainte să ajungă la Tombouctou. Sosi acolo la 12 Februarie 1893. La drept vorbind, fusese precedat de locotenentul de marină Boiteux, care,

cel dintâi, a făcut să faliaie culorile noastre de-asupra misterioasei cetăți africane.

De abea ajuns acolo, că vecinie organizator, vecinie prudent, vecinie metodică, maiorul Joffre, ridică fortificații, clădește redute. Inginerul se contopește cu soldatul. În curând țara e supusă, devine pacinică. Acesta a fost rezultatul unei expediții condusă cu hotărâre și cu înțelepciune. Șeful ei a meritat pe deplin rozeta Legiunii de onoare și gradul de locotenent-colonel, pe care i-l dădu guvernul. De pe acum i s'ar fi putut aplica cuvintele atât de drepte ale domnului Raymond Poincaré, când i-a remis medalia militară după victoria de la Marna:

„Ai arătat în conducerea armatelor noastre, calități care n'au fost desmintite o clipă; un spirit de organizare, de ordine și de metodă, unele cărui efecte binevoitoare s'au înțeles de la tactică la strategie; o înțelepciune rece și empănită, vecinie pregătită, o forță sufletească pe care nimie n'o clădește; o seninătate a cărui pildă pricepătoare răspundește pretutindeni încrederea și speranța.”

Locotenent-colonel la patruzeci și doi de ani, Joffre al nostru, cum îi spun soldații noștri azi, a recondițat timpul pierdut, întors în Franța, e numit secretar al comisiunii invențiilor. Gradul de colonel îl va dobândi la Madagascar. Odată terminată cucerirea acestei insule mari, i s'a încredințat misiunea să organizeze apărarea militară a portului Diego Suarez. Se achită de misiunea asta după obiceiul său, adică spre satisfacția desăvârșită a șefilor săi. În 1901 este făcut general de brigadă, general de divizie în 1905. Fusese mai înainte director al genului. Guvernator al orașului Lille, apoi șeful corpului al doilea de armată, la Reims, intră în sfârșit, la Consiliul superior de război în 1910. Vreme de patru ani se va pregăti pentru rolul suprem pe care soarta i-l rezervă.

În privirea obiceiurilor altor ofițeri, cari s'au impus atenției semenilor lor publicând studii asupra artei războiului, ca generalul Foch, azi colaboratorul lui imediat, sau ca generalii Maitrot, Bonal și Langlois, ale căror lucrări menționate au pătruns în masa marelui public, generalul Joffre n'a tipărit nimic. Posedam totuși de la dânsul textul unui discurs rostit la 19 Ianuarie 1913, la adunarea generală a Societății amicale a foștilor elevi de la Școala Politehnică. E un document pretios. Nu ne va destăinui concepțiile strategice ale generalismului, nu vom vedea cum privește situația războiului, dar cel puțin vom putea citi concepția pe care și-o face pregătirea-i socială, politică și materială. Căci, și aceasta e linia originală și justă a generalismului, deduce minimum condiții necesare conflictelor moderne. Înaintă zărește desolările care există între războaiele de azi, și războaiele din trecut. Cele dintâi erau niște lupte între priinti, dacă pot spune astfel. Fieute din voința cărmuitorilor, cu armate de mercenari. Târă rămăseca într-o câmp spectacolare Generalul Joffre vede foarte bine că azi războiul e o chestiune națională. De aceea, propărtirea asta pe care nu șovăiește să declare de neapărată trebuință, o așteaptă de la țara întregă. Nu mai e vorba de armate, dar de popoare puse față în față. Războierii nu mai deznăstru va rezolva pe însăși națiunea. „Cu mijloacele de luptă de care vor dispune de aci înainte, spune el, popoare întregi, ajutate unele împotriva altora, deznăstrul este sigur pentru nația aceea care nu s'a pregătit în timp de pace”.

(Continuarea în No. viitor)

Trad de Const. A. I. Ghica

TOT IN JUG!...

*„A fost odăh-nă mare împărat
Ce avea palatul la apus de soare...
Spunea de mult, cu glasul tremurat,
Bunicul...” Și domnia peste popoare
Ce locuiau spre cele patru colțuri*

*„Și mai era un rege tot pe-atunci;
Și chiar pe aste plaiuri, spun bătrânii
Ce nu vrea să știe de porunci
Și nu răbda în țara lui străinii
Nici pe împăratul dela soare-apune.*

*„Și-otată oaste mare-a răscolit
Și'n capu ei s'a pus chiar împăratul.
Veneau, mări, veneau, potop turbat,
Cu zid legal au burlărea de-a latul,
Cu culturi de-aer au umplut Carpații.*

*„Și lucinime sunau de prin păduri
Cum regele își aduna oștirea,
Cu crește împănate de securi;
Sub cerul blând hula întreagă fira
Și zide întregi și nopți întregi luptară...*

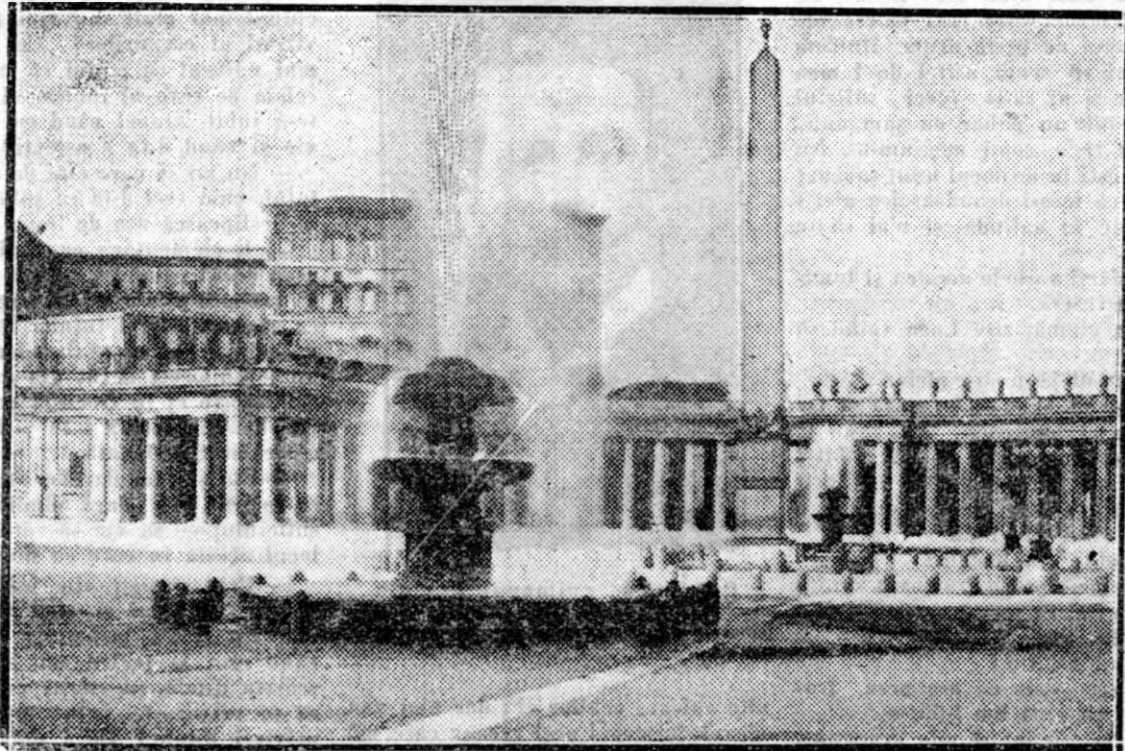
*„Și zice-se că regele trufas,
Fînd răpus, cu rob să nu mai cadă,
Să nuși vadă norul pălîmas;
Și-n împletat în inimă o spulă
Mhnit îl plîse atunci împăratul.*

*„Și-așa a fost atunci pe ăst pământ,
Și s'au făcut un singe, — spun bătrânii —
Șăpini și nampe, un leagăn și-un mormînt;
Și că din ei s'au izcodit românii!
Iar cultura de aur?... sunt ai noștri!*

*„Și când pînă veni-au de dășnari,
Ne revărsam potop din urate'n vale;
În noi zăresem doar stînga de românar,
Dar, jumătatea noastră e de jule:
În linia noastră, Dacia și plîng răboia!*

*„Că'n Doina care plînge din corol
Și'n albe nopți, cu ea suspină soarel,
Se zbate sufletul lui Docebul,
Că suntem tot în jug la... Împăratul
Cînd culturii de aur sunt ai noștri!*

Adrian G. Roșianu

Vederi din Roma. — Vaticanul

UN „MISERERE“ LA UN PIAN

de IOAN DRAGU

Ședea în hall-ul unui hotel din Constantinopol, obosit după o zi de cutecere prin Bizanțul de vară, când înșiși Levantului refugiați în satele Bosforului, fag de Pera, când negustorii pe cari afacerile îi aduce dimineața în Siamul se reintore în graa seara în insula Prinkipes spre a căpăta puterea nouă de a înfrunta frigurile cari plutesc în aerul greci în vreme ce cîntecele celor cari întovărășese cociugele și lumina roșiatecă a făclilor, așa de tristă când se aprinde în plină zi, găsese că moartea plutește în jur.

Prin ferestrele deschise ptrund eu grea câteva adieri nocturne mai puțin greoaie. Dar atmosfera înăbușitoare care se ridică din stradă e plină de toropeală. Luca lupă cu greu împotriva ei; stă nemiscat în fotoliul lui, simțind că un dușman pândeste în eras în căutarea prăzii.

Pe perete, un carton tipărit grăiește în franceză: *Casa de vânzare*. „Casa asta-i ea mine, gândește Luca. Nu mai are stăpâni și e de vânzare. Orice om care nu-și mai aparține e de vânzare. Moartea-i pretutindeni“. Și-si luă ochii de pe carton ca și cum ar fi văzut acolo cîmîtură tinereții lui.

Melodii turcești și ungurești se urman afară, în parcul de peste drum. Lui Luca îi plăceau marșurile maghiare cari desvăleiau o viață sălbatecă prin măsurile lor sfășiate bruse prin avânturile lor neamblănzite, prin desuădejea lor eroică în care palpită inima unui popor ca și cum un strigăt de răzbi ar răsună de-a lungul stepelor, de la Temesvar la Debrecin. Dar când pătrundea geniul bizar al melodiilor otomane, mai ciudate, mai tainice, cari nu se desvălneau decât în intimitate ca și frumosele *hanum*, când înțelegea misterul cântecelor miute în lacrimile vreami cadăne părăsite, când măsura capricioasă, când tranzițiile neobișnuite, nu-l mai nimeau, când se găsea mic în mijlocul cântecelor melancolice ale Sultanului Selim sau al imurilor războiului cari avântau oardele lui Murad, o, atunci o lume nouă i se arăta și o călătorie mai minunată îl ducea în tînturi mai ideale.

Uneori, câte un pelerin ca și el, German sau Rus, venea să se așeze în hall. Nu spunea nici unul nimic, ci asculta. Prezența aceasta tăcută, aceeași nevoe a lucrurilor frumoase, îl emoționa; glasul se auzea afară mai plin, degetele alergau pe instru-

mente mai sprintene, nota era accentuată mai cu foc, ceva nesups pornea din suflute, buzele nu ziceau nimic, dar o atmosferă de duioșie plutea între zidurile înfierbântate până.

Luca își plîngea trecutul, banii pe cari îi moștenise de la tată-său, pieriseră în vînt, după ce îl îndreptaseră către toate mahnirile și toate descurajările. Mamă sa, supărată, nu-i mai răspundea la scrieri. Soră sa, chiar, îi închise drumul inimei ei, fiindcă nu-i ierta, ea care avea copii, că a risipit așa de repede o avere cu care ar fi hrănit o familie întreagă.

Omul care nu mai e sub mîna sau sub ochii familiei și-a pierdut cel mai bun punct de sprijin pe pămînt. Luca nu mai știa încotro să se întoarcă. Se hotări să-și isprăvească dreptul; dar dragostea de necunoscut îl duse spre studiul Chimiei; în curând ajunse slăvul Alchimiei, voind la rîndul lui să încerce Imposibilul, jucându-se de-a falnicul cu Dumnezeu și cu Dracul.

Cînd pătrunde cineva în lumea

a trecut pragul casei de nebuni. Ca și Pascal vede o prăpastie sub picioare și ca și Newton e prins de amețală. Sunt lucruri în cari omul trebuie să înțeleagă, ca și marea, că nu poate merge mai eparte.

Luca stărși prin a băga de seamă că cu cât întreba mai mult pe doctorii științei oculte, cu atât mai adănc se făcea noaptea în sufletul lui. Ce-i păsa de altfel că ar exista demoni dacă nu se putea servi de ei? Într-o zi își aruncă toate cărțile în foc și se întoarse către soare zicînd: „Te salut, lumină a lumii; nici cel mai minunat duh n'ar fi în stare să creze cea subțire din razele tale“.

Deschise din nou operile lui Lucrăciu, lui Newton și lui Voltaire, pe cari îi numea „fii soarelui“. Dar dogeaba se scaldă în luminile vii ale minții omenești, căci simți că nu-i de ajuns, că trebuie să fie un suflet și în lumea nevăzută. Zicea adeseori că pentru imbecilii pămîntul se învârteste în vid, iar pentru oamenii deștepti, în cer. Nu se putea obișnui cu ideea neantului, neant înaintea lui, neant după el. Cum poate cineva nega presimțirea când are ceva, color sub frunte, și ceva, color în inimă? Pe măsură ce-și deschidea ochii sufletului, Luca credea că vede mai lămurit. Dacă Dumnezeu a zis: „Vai de cel ce e singur, înseamnă că el

n'a voit ca omul să se întoarcă înainte de vreme spre nesfârșit. În vârtejul lumii, omul nu vede trecînd decât figuri din lume, în vreme ce în meditațiile învățătoare și sîrguitoare ale singurătății, îndrăznește să păsească peste haurite cari despart viața de moarte. Toți marii singurateci au fost vizionari.

Iată, ce-și zicea Luca, fără să cadă în închipuirile spiritiștilor cari văd plutind pretindeții spirite; nu încercase niciodată să facă să se învârtască mesele și-si bătea joc de acei dintre prietenii lui cari vorbeau de spirite răzbuștoare ori îngăduitoare, dar nu putea să meargă pără în scepticismul absolut.

Într-o zi cînd se reintorcea spre trecut, rezimat cu fruntea de geamul ferestrii, văzu un bălat și o fată cari veneau braț, la braț, cu ramuri de liliac în mîna, făcându-și vînt unul altuia, cu grația Mizantropului dacă ar fi avut evantaiul Cellamenci. „Ah, zise el, ce frumoas trebuie să miroasă florile Bosforului!“ Și deși era vară și soarele ardea, își făcu eufaral și porni la Constantinopol. În drum, se opri la Constanța; casa natală, părăsită îi păru un cîmîtur, sau mai bine zis un mormînt, căci a doua zi cînd se duse să salute mormîntul tatălui lui, cîmîturul îi păru un tînt vesel în care arbori, florile și iarba se înfrăteau într-o pașnică și plină de raze dimineața.

„Tu ești o fire ciudată și deosebită, îi zise un glas tainic în urechea dreaptă. Dacă vrei să urci culmile, fereste-te de ameteți; dacă mîntea ta cutreeră norii, ia seama la furtună!“

„Lasă, îi răspunse alt glas în urechea stîngă. Nu știi că's clipe de furtună pe cari ai vrea să le cumperi cu vesnicii de liniște?“

Luca plecă dar la Constantinopol mai fulburat ca oricînd. În seara aceea, în care se lăsă robit de ariile bizare maghiaro-otomane, un nume căzut de pe buzele unuia din vecinii lui îl făcu să tresară. Era acela al unui faimos medium spiritist care revoluționase o parte din lumea credulă și incredulă, care începuse în glumă să facă jonglerii de prestidigitator și sfârșise prin a ajunge selavul unei credințe. Luca căută să-i facă cunoștința. Omul acela nu se lăsa să fie abordat de infaiul venit; dar Luca îl plăcu și-l interesă.

După ce văzuse înaintea lui prăpastia lui Pascal, medium-ul ajunsese el însuși o prăpastie. Lui Luca îi fu teamă să nu cadă în ea; dar văzu de partea cealaltă a hăului lumina tot așa cum alții văd viața viitoare dincolo de mormînt. Medium-ul îi mărturisii că nu-și mai aparține din clipa cînd fu chinat de un spirit dominator care-l chema totdeauna la ordine cînd voia să se revolte. Aceasta era explicarea pe care o da el mișcării aceleia a lucrurilor materiale, a meselor și scaunelor, cînd voia să nege spiritele.

„Căci nu le chem niciodată, zise el; mi-e frică de ele și'mi petrec viața gonindu-le. Și larma pe care o fac în nopțile priincioase dovedese lupta pe care o duc eu ele.“

— Ei bine, arată-mi și mie lupta asta, te rog, zise Luca care avusese vedenii dar nu voia să creadă în mesele învățitoare și în dansul scaunelor.

— Vezi cît sunt de nenorocit! urmă medium-ul ca și cum nu l'ar fi auzit. Ceia ce-mi place e singurătatea, ca să pot visa în voie la toate minunile lumii; dar nu știu ce înseamnă singurătatea. Căci îndată ce voiesc să fiu singur, spiritele năvălesca peste mine mai furioase ca oricînd“.

Luca îl privi uimit. Era palid și speriat.

„Nu mă părăsi, nu mă părăsi în noaptea asta“, zise el cu o îngrijorare ce nu părea prefăcută. Luca gîndi că i se oferea un prilej bun ca să afle totul. Seborără amîndoi în

Cîntul Doriadnei

*Sunt rază fierbinte, un strop de lumină,
Pătrund pe fereastră, alunec în casă,
Cînd slai adîncit în citire la masă
'Ţi 'ntunec curîntul cu slova latină.*

*Sunt floarea înșiptă de tine în glastră,
Te-adorm cu parfumul și stolul de gânduri
Ce-a fost încordat pe savantele rînduri,
Îl port într-o lume de vise, albastră.*

*Sunt notă pierdută din cer, melodie,
Venită să-ți spună ce taină e 'n fire.
Ascultă concertul sublim de iubire,
Ce tremură seara sub bolta azurie.*

*Sosesc de departe... căci sunt adiere
Atîng fruntea-ți albă cu o sărutare,
Mă fac vijelie, te duc peste zare,
Și-acolo, răsplată, viața 'ți voi cere.*

Maria Al. Hina

hall-ului singuratic. — Numai de nu mi-ar face spiritele muzică! murmură el. Luca îl privi mirat: „E un garbatan, un nebun sau un vizionar, își zise el: ori poate că e din toate câte ceva”.

„Sunt mărăbit”, șopti medium-ul. Se aruncă pe o dormeză și făcu semn lui Luca să se așeze pe un scaun în fața lui. „Sezi măcar până la miezul nopții, iată tot ce-ți cer, zise el. Sau, mai bine, așteaptă, te rog, până a dorm. Căci dacă nu te-ai simți lângă mine, n'arși putea închide ochii toată noaptea”.

Luca voi să vorbească de spirite, dar tovarășul lui îl rugă să schimbe vorba. Și ca să fie și sigur, începu el să-i vorbească despre toate femeile frumoase pe care le întâlnise, femei serioase și femei ușoare, prietene străine și prietene ale scenei.

După câteva minute sări în picioare și opri pendula.

— Ce faci? zise Luca.

— Ce fac? Mă gândesc că pendula asta ar putea bate miezul nopții, izbindu-mă de moarte în inimă cu deșăprezece ciocănituri.

Trecură alte clipe.

— Uite, zise el, pendula tot merge deși am oprit-o; da am oprit-o de tot. Vorbește-mi te rog despre două femei frumoase, una pentru Damocleu, alta pentru Dracul.

— Se sculă și opri a doua oară pendula.

— De ce-ai aprins și lumânarea de-a treia? zise el lui Luca.

— Cădat, răspunde acesta, eu știu că sunt aprinse numai două.

Medium-ul stinse una; dar abia se sculă din nou și Luca îi arătă trei lumânări aprinse.

Încrâjorat, Luca stinse el — fusuși a treia lumânare. Timp de o oră vorbiră de viața orientală, de călătoriile minunate de aventuri de dragoste, de întâmplări vesele.

— Uite, zise medium-ul a-țând pendula: de data asta s'a oprit de tot, nu mai bate, și totuși minutarele merg; e miezul nopții, vine repede, am să mor.

Luca se apropie de el. Pendula bătu de deșăprezece ori. Medium-ul luă mâna lui Luca și și-o puse în dreptul inimii. „Nu-i așa că e grozav?” zise el. Fiecare bătaie a pendulei răsună în inima lui printr-o bătaie nebună, ca și cum sângele ar fi vrut să sfărâme pieptul. „Vezi ce rar bate pendula; parc'ar vrea să-mi lungăască agonia”.

Luca se sculă și scutură pendula ca să oprească bătaile; dar ea bătea mereu, tot mai rar.

De data asta, Luca crezu că nu mai e treaz. Nori mari păreau că-i întuneacă mintea. Fără să știe ce face, se duse să apese butonul soneriei.

— De geaba, zise medium-ul, căci nu sună; spiritele sunt mai tari ca noi; trebuie să plecăm.

Dar trecu mai bine de o oră până să poată căpăta puterea de a se ține pe picioare. Luca voi să cheme un servitor. „Nu, îi zise tovarășul lui, nu vreau să mă dau în spețacol”.

În cele din urmă, tremurând și cu ochii stinși, medium-ul se sculă în picioare, își luă pălăria și se îndreptă spre ușă. Luca voi să-l urmeze, dar se opri hruse.

— Auzi? îi zise tovarășul lui, căzând într'un fofofin. Luca gesticulă.

Pianul răsună ca o harpă coliană, era o muzică vagă de biserieă, ascultată din depărtare. Un De Profundis sau un Miserere n'aveau gemele mai puțin de fanchre.

— Cine cântă la pian? întrebă Luca, mai speriat.

— Mai întrebă? Sunt dușmanii mei. Nu-i auzi cum cântă moartea sufletului meu? E grozav!..

Medium-ul avea lacrimi în ochi. Se tîri spre fereastră și o deschise; dar orașul dormea.

— Nu se mai aude, zise el, decât larma lor, colo în cimitirul ascuns sub chiparoșii funerarî. Intre umbrele cari își aruncă petele negre peste gârțile scoboite în pietrele se-

pulerale ca să lase să treacă sufletele.

— Așa auzi d-ta, zise Luca; eu aud însă larma celor cari petrec colo în varietelul de peste drum. Haidem acolo: ai să scapi asfel de lumea spiritelor și ai să-ți îneci sufletul chinat într'un pahar cu șampanie.

— Nu râde, șopti medium-ul. Nu simți că ești în mijlocul unei sabbat? Nu vezi că totu-i deașoselea aici? Privește-te în oglindă și n'ai să te vezi!..

Abia sfârși vorbele acestea și lumina se stinse.

— E o glumă, zise Luca voind să râdă.

Medium-ul bătu din picior:

— Crezi că sunt eu în stare să fac întuneric și lumină?

— Apoi, după o tăcere: — Ai iubit?

— Da, am iubit, am iubit așa încât am crezut că mor. Atâta nenorocire am avut și eu în viață.

— Și cine era femeia?

— O femeie preaa frumoasă spre a o putea uita. Și totuși am venit aici ca s'o uit.

— Și ai uitat-o?

— Ti-am spus că era prea frumoasă și că prea am iubit-o.

— Povestește-mi și mie dragostea. Îmi plac multe schițe sentimentale. Luca nu se lăsa rugat. Îi povesti cu furia unei patimi renăscute dintr'o amintire zgândărită, câteva din capitele romanului lui.

— Și n'ai mai văzut-o de atunci? Întrebă medium-ul.

— Nu. Am voit s'o caut în Italia, dar mi-a fost teamă să n'o găsesc acolo.

— Așteaptă puțin.. o cunosc. Da, o cunosc. Uite, o văd și acum. E o minune de frumoasă când râde. Știu, e liberă acum; nu te desuădădui o să-ți vie din nou rândul.

— Să-mi vie rindul? exclamă Luca rănit în inimă. Am vrut-o odinioară toată ca s'o iau toată în patima mea. Mulțumesc. Nu caut aventuri de o zi. Ceia ce vreau să regăsesc în eu, e tinerețea mea. Dar cum ași putea regăsi iubirea ei? Uite, dacă ar voi să mă iubească din nou, ași uita anii răi ai vieții, ași innoda din nou lanțul de aur, și aș fi iarăși om.

— Încet, încet. Ești un copil. O iubeai dar mult!..

— O, da! o iubeam nespuse de mult! O iubeam așa de mult încât, de când am pierdut-o n'am iubit pe celelalte femei decât fiindcă m-o reaminteam pe ea. Una avea glasul,

COLONNA, primarul Romei

alta culoare ochilor ei; dar nici una n'avea farmecul acel grozav care mă urmărește încă, care o să mă urmărească până la moarte. Am ajuns cel mai mare sceptic al iubirii. Ei bine, dacă-ai regăsi-o, ași cădea la picioarele ei tot așa de plin de credință ca și odinioară.

— Vrei s'o vezi?

— Așa de mult încât m'ași duce după ea, dacă-ai ști unde e.

— Te'ntreb dacă vrei s'o vezi acum chiar.

— Acum?..

Medium-ul se sculă și se apropie de oglindă apucând cu putere mâna lui Luca.

— Privește în oglindă!

Luca voi să privească, dar medium-ul îi trecu mâna peste ochi.

— Privește bine, bine de tot!

Luca crezu că o să se vadă pe el, dar o văzu pe ea. Nu fu decât o vedenie, care se șterse după o clipă.

— Am văzut, zise el, dar nu cred.

— Ei bine, zise medium-ul, eu n'am văzut, dar cred.

Lumânările se aprinseră. Luca, ei fusuși emoționat, fu izbit de paliditatea tovarășului lui.

— Dacă crezi, explică-mi minunea aceasta.

— E ușor; nu știi că sufletele au imaginea mai mult sau mai puțin

nevăzută a trupurilor? Nimic mai ușor; nu știi că sufletele au chipul mai mult sau mai puțin invizibil al trupurilor? Ce poate fi mai natural ca faptul că sufletul a-celeia pe care ai iubit-o să vie, acă te-a iubit atunci când eu o rog să vie și când d-ta o aștepți?

— Nu mi se pare atât de ușor. Mai întâi, cum vrei d-ta ca sufletul ei să se deslipească așa de lesne de corp?

— E elementar: ce-i sufletul altceva decât gândul? De mii de ori pe zi, sufletul d-tale își părăsește trupul ca să facă ocolul tuturilor lumilor cunoscute și chiar al lumilor pe cari nu le cunoaște decât din anzite. Nu călătorește el în trecutul pe care nu l'a văzut niciodată? În viitorul care n'a existat niciodată.

— Fie și așa, dar de ce vrei d-ta ca sufletul ei — dacă admit imaginea sufletului — să vie să rătăcească în locul acesta în care ea nu mă știe?

— Prin atracțiunile iubirii, prin voința sufletului ei, căci am voit să vie. Nu fi s'a întâmplat adeseori, când erai la teatru sau stai la fereastră d-tale, să silești pe o femeie să te privească prin magnetismul privirii d-tale? Dacă omul trupese are atâta putere, poți să te mai îndoești încă de puterea de mii de ori mai mare a omului sufletese? Căci sufletul e o părticică din divinitate, în deajuns de mare ca să răstoarne o lume.

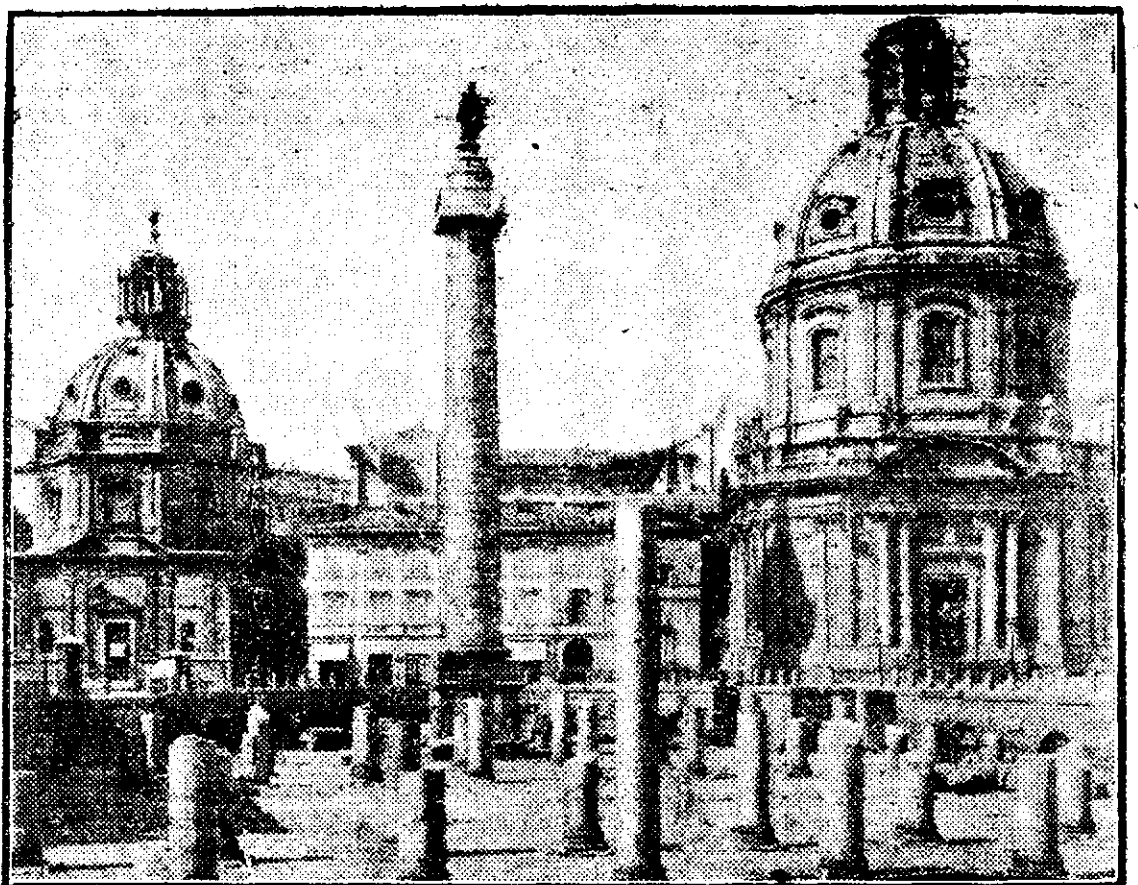
Luca nu fu convins, și totuși vedea il chinuia încă. Medium-ul se apropie de fereastră:

— Dragul meu, zise el, nu-mi place să pun punctele pe i. Ași putea să-ți dau zeci de pilde nite, dacă n'arși fi deschis fereastră, și-ai fi putut spune care e soarta care te așteaptă. Poate că oglinda ne-ar fi lămurit și mai bine. Dar acum s'a isprăvit, am scăpat de spirite. Totuși dacă vrei cu orice preț să știi ce te așteaptă, întrebă oglinda într'o seară când vei fi singur cu credința în lumea nevăzută. Dar nu trebuie să fie nici o ființă vie în jurul d-tale..

Medium-ul respiră cu plăcere aerul mai curat și mai rece al nopții pe sfârșite.

— Am scăpat și de data asta, urmă el însufletit. M'am luptat cu spiritele, dar le-am învins grație prezenței d-tale. Adio. Mă duc să mă culc; nu mai mi-e frică.

Eșiră amândoi. Luca îi strânse mâna; era rece ca marmora. Dar

VEDERI DIN ROMA. — COLUMNA LUI TRAIAN

eu mi s'au uitase pălăria în hall, se întoarse ca s'o ia. Când trecu prin fața pianului, se nfiară fără voia lui. Și în clipa când ajunsese din nou la ușă, pianul răsună ușor împrăștiind lămurit câteva din natele cântecului lui lugubru.

Luca închise ușa cu putere și fugi în neștire lovindu-se cu capul de pereții coridorului...

Pagini îngălbenite*)

16 Ianuarie. — Intrată sub cerul dulce dela Menton sunt de o săptămână la Florența. Zilele mi le petrec în galeria Uffizi, — loc piin de duhul marilor ziditori ai lumii unde se odihnește sufletul, — scrile pe balconul îmbrăcat cu flori, ca cel de acasă. Nimic mai plăcut, mai re-creator ca o seară în Italia, când amurgul își cerne argintul și adierile holnare aduc pe aripile lor parfumate o pace... de mult uitată inimii obosite.

În mine-i acum o liniște mare, mare. O liniște incrementă, ca în normant.

Nu pot spune că te-am uitat Florel. În nopțile încălțate de fiorii calzi și de mireme, mă mai gândesc la tine și nu odată îmi suspină dorul, că nu te mai văd, dar nu te mai doresc cu acea sete arzătoare, ce-mi tăia răni adânci în suflet și m'a făcut să alerg după tine ca să-ți vorbesc.

Azi mi-e rușine când mă gândesc la acea rălăcire a minții și... mi-e rușine când mă surprind că tot te mai iubesc deși am făcut apel la mândrie să zvrăle din cercul preocupărilor mele chipul... unui om înurat.

Prin ce ceasuri grele de zbucium și de mâhnire am trecut la venirea mea în Italia, luptând din răsputeri să uit un om nedemn de mine. Dar eu înțeleg m'am oprit.

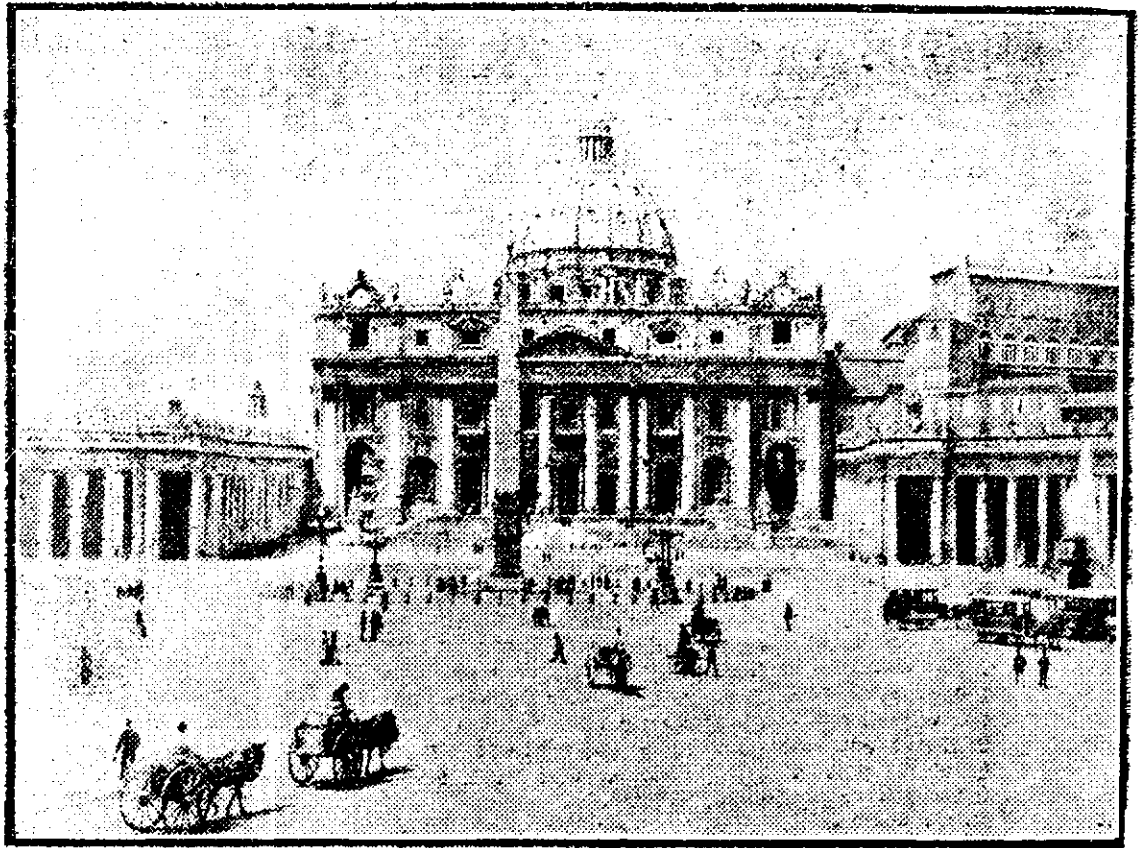
Freacățul lăuntric al furtunei s'a potolit. Rana mi dureroasă s'a închis în baia proaspătă de aer îmbalsamat de mireme de flori și de pini.

De Crăciun a venit doctorul să mă vadă. Era încântat, ce bine m'am făcut, dar nu tot așa de curtea ce-mi făcea un Rus bogat. Deși i-am arătat acestuia ncted, că iubesc pe altul, luindu-i orice nădejde de la început, el îmi cerși în genunchi lu-găduirea, să-l sufăr în apropierea mea, să-mi poată admira „faptura gingașă ca a zânei din povești”. Și-mi puse la dispozițiune automobil, la un semn al meu yachtu-i pleca cu noi, brăzând ogliada de azur a Mediteranei și camera-mi era împodobită zilnic cu cele mai frumoase flori, ce se găseau la Menton.

„Ești o nebună, îmi ziceam mereu. În loc să-l iei de bărbat pe acest milionar, îți la o nălucă. E o nebunie în adevăr o dragoste ca a mea și totuși... mi-e cu neputință altfel. Dacă nu pot să fiu a ta Florel, nu-mi trebuie nici un alt bărbat. N'as putea sărută pe nimeni altul, după ce mi-ai alțit tu în vine farmecul do-rițelor...”

Doctorului, nu i-am spus că o dragoste nenorocită port în inimă, care mă împiedică să-l iau de bărbat, mi-e milă să-i distrug iluzia fericii și-i ascult măririsurile și nă-dejile fără a-l indemnă și fără a-l descuraja. Cu toate că mă plictisește nu dată eu veșnica-i rugămintă să mă păzesc de răceală, de multe ore suspin, de ce-i atăta nefericire în lume; să cauți mereu ce nu găsești, dragostea împărtășită. Eu mor după tine Florel, doctorul mă iubeste pe mine după el cine știe ce suflet plă-pând oftează. Dar nu e firesc să nu se găsească inimile, tip nu odată,

1) Găsite printre niște cărți ce-mi lasase o prietenă, moartă de curind.

VEDERI DIN ROMA. — BISERICA SF. PETRU

CONFIDENȚELE REGINEI ELISABETA PE O FOAE DE ALBUM

D-l Sc. Lahovary, reproduce în *L'Indépendance Roumaine*, în *fac-simile*, răspunsurile scrise de Regina Elisabeta pe o foac dintr'un album găsit printre obiectele rămase dela mătușa d-sale d-na Maria Ch. Fălcojanu, născută Văcărescu. Albumul acesta are, pe paginile din stînga, diferite întrebări, la care, pe paginile din dreapta, figurează răspunsurile date de diferite solicitări. La aceste întrebări, Regina-Poetă a răspuns precum urmează:

Trăsura principală a caracterului meu
Calitatea superioară de dorit la un bărbat,
Calitatea ce prefer la o femeie
Ce apreciez mai mult la prietenii mei
Defectul meu principal

Ocupațiunea mea preferată
Visul meu de fericire
Care ar fi nenorocirea mea cea mai mare

Ce asi vrea să fiu
Țara 'n care aș dori să trăiesc
Calearea ce prefer
Floarea care mi place
Pasărea preferată
Autorii mei favoriți în proză
Poetii mei favoriți
Eroii mei în ficțiune
Eroinele favorite în ficțiune.
Compozitorii preferați
Pictorii favoriți
Eroii mei din viața reală
Eroinele mele în istorie
Numele mele favorite
Ce nu pot să sufer mai mult
Caractere istorice pe care mai mult le disprețuesc
Faptul militar pe care mai mult îl admir
Reforma ce mai mult prețuesc
Darul din natură pe care aș vrea să-l am
Cum mi-ar plăcea să mor
Starea prezentă a spiritului meu
Greșelile care mi inspiră mai multă indulgență.
Deviza mea

5/17 Mai 1878

Interesante răspunsuri, pentru că sînt date de aceea care a ocupat tronul alături de Carol I, și pentru că 'n ele se reflectă sinceritatea și superioritatea minții și inimii Reginei-Poete.

clădit de revoltă. Nu poate fi asta soarta menirei.

O fi blestemul unora numai, să nu fie inhiți...

30 Martie — Cât de bine îmi mer-

Neîncredere în mine însămi.

Veracitatea ca religione.

Să fie o prevedință pentru toți.
Trăsura lor caracteristică.

Îmi place prea mult să stau la mine acasă.
Să contemlu și să strig.
Eternitatea sau neantul.
Să trăiesc totdeauna.

O artistă mare.

Pădurea.

Obrajii unui copil.

Răsura.

Ciocărlia.

Scherr.

Scheffel, Heine, Musset, Kingley.

Fagii.

Maeven. 1)

Schumann.

Bunul D-zeu.

Wilhelm Tăcutul.

Mumele.

Grivița, Rahova, Smîrdan.

Sgomotul.

Necredincioși.

Sacrificiul vesel.

A pavajului.

Să fiu cea mai bună prietenă a tăii mele.

De un trăsnet în pădure.

Dorul munților.

Toate.

Gar nicht oder ganz 1).

1) Povestea zanelor.

2) Nimic sau tot.

piile de pe icoanele gloriilor picturii.

S'acum...

De câteva zile sunt acasă. De ce m'am întors? Bine, nu știu... Chib-zuintă, în tot cazul n'are nici un amestec în plecarea mea neașteptată. Eram beată, eu mintea dusă în aite lumii... bolnavă de dor și mă pomenit în cuibșorul meu drag. Ce s'a întâmplat?

Plimbându-mă într'o seară pe stradă, în Florența, mi-a atras privirea o inghesuală de lume din fața unei vitrine. Ce văzu, văd să află ce adunase multimea, pe Florel într'o revistă ilustrată.

Rămăsei incrementă locului. Nu era el, firește. Era portretul unui deputat italian, care având un succes frumos în cameră, se bucura de o sărbătorire, cum numai italianii entusiști știu s'o facă.

Dar sămăna atât de bine Florel, eu tîne, înțat nu mi-am putut închipui să fie eu puțină o atare asemănare între doi oameni. Cumpărai revista cu acel portret și de atunci... înșta mea bună, dulce... spulberată.

Ceasuri întregi îi priveam aiurita... Ah!... ochii, ochii aceia, cari m'au robite!... Îmi pare că sînt căldura lor dezmiertătoare... Și... a reinviat un vis întrerupt.

Azi, plimbându-mă agale pe pod, în mângăcarea puzderiei de raze ale primăverii, după atâtea luni încheiate, întâmplarea mi l'a adus în cale.

Privirile ni s'au întâlnit repede și fierbînte oprindu-ne locului hui-maci, turburați...

Ochii ni s'au infipt din ce în ce mai cu putere unii într'altii cerec-tându-se în tăcere, seurmând sim-țiri, gândiri, parcă. Și o undă caldă se ridicase între noi ca o as-teptare infrigurată, din care pornea o ispită, dănd ochilor acea uită-tură lungă, pătimașă, plină de dez-mierdări și pricepere când două suflete se află și se contopesc, frămăntate de dorința de a se îmbră-țișa...

Un fior misterios m'a zguduit, apoi m'a cuprins o dulce amorțeață...

Veni însă un val de oameni și... ne-a despărțit...

Neii Cornea

EX-LIBRIS

Norocul Dracului, Delavrancea, No. 1 din „Scriitorii români”, publicație săptămânală, sub direcția d-lui Al. Vlăhută.

D. Vlăhută editează cu sprijinul casei Alcalay, o bibliotecă populară, eficientă, care pune la îndemâna marelui public tot ce au produs mai bun scriitorii noștri.

Inceputul nu putea fi făcut decât cu scrieri asupra cărora nu mai încap discuții. În adevăr, Zoil de s'ar naște a doua oară, nu ar putea să vorbească de rău cele trei nuvele pe care le publică d. Delavrancea în primul număr al bibliotecii în chestiune: *Norocul dracului*, *Bunicul și Două lacrimi* sunt în adevăr scrieri ușoare, povestite așa cum știau odată bătrânii noștri să povestească.

Ceace e curios, e că sunt numeroase repetiri în dialogurile din acele povești și cu toate acestea nu numai că nu sunt de prisos, dar au un farmec deosebit.

Ei, e cam mult de când am citit cu primele povești și nuvele ale lui Delavrancea și Vlăhută, prin „Revista nouă”. Abia învățasem să citesc și mă trezisem cu „Revista nouă”. Erau lucruri ce încă nu le pricepea mintea mea de copil de 7 ani, dar nuvelele lui Delavrancea și Vlăhută le pricepeam eu bine. Citeam cu glas tare și plângea bunica, când emera d. Vlăhută pe Margareta. E drept că azi sunt nerecunoscător, Margareta nu-mi mai place, dar ar trebui să o judec în cadrul de pe atunci. Era o epocă sentimentală, când se cântau romanele sentimentale ale lui Alexandri, Macedonski și Scrob. Știu, dv. rădeți... Scrob alături cu Alexandri, dar însuși poezii din Mircești îi dedese un certificat de noblete literară.

A urmat apoi o perioadă de sbucium, de revoltă, era o urmărire a publicării în volum a versurilor lui Eminescu. Cei sentimentali au găsit însă și în poeziile celui mai mare poet al țării românești, o notă sentimentală. Dar nota aceasta s'a pierdut din ce în ce, s'a mai intelectualizat, odată cu perfecționarea formei.

Poveștile lui Delavrancea au înfruntat vremea, cel puțin cele de la început: căci „Paraziții” nu vor trăi mult, au ceva teatral, care nu se potrivește cu vorba frumoasă a povestitorului Sultăniței, Bunicului, etc.

D. Vlăhută a ales bine nuvelele d-lui Delavrancea pentru primul număr al bibliotecii ce o conduce.

Niculăiță Minciună, de I. Al. Brătescu-Voinești, No. 2 din aceeași bibliotecă.

Dați nu mă înșel. „Niculăiță Minciună” a fost una dintre poveștile care au stabilit reputația-nă autorului ca bun povestitor.

În adevăr, e o poveste frumoasă, cu toată firea, nu de naiv, ci de prost, a lui Niculăiță. D. Brătescu ne spune dela început, că era „un băiat cu judecată, blajin la vorbă, măsurat la mișcări, și... nu știu cum să zic: dar sfios, ori prin urmare sfios”. Dar, se poate, dar prin urmare nu. Dacă era cu judecată și măsurat la mișcări, nu văd de ce concluzia logică ar fi că Niculăiță să fie sfios.

Altezi, Niculăiță e interesant, observă ce fac insectele, păsările, animalele cunoaște pe nume stelele, se pricepe și la lucrul manual. Dar i se întâmplă multe buclucuri bietului băiat după urma naivității lui; găsește o pungă cu bani mulți, se duce și o încredințează șefului de jandarmi; dar tot el dă peste răgubaș, care bănuia

că prin acel sat a pierdut punga, îi spune că a găsit-o el și a dat-o șefului de jandarmi.

Acesta lăgăduște, trage un pumn în nasul lui Niculăiță. Ancheta, procuror. Dar Niculăiță cel cu judecată, și-a pierdut mintea, când îl cheamă procurorul, nu vrea să vie, e adus pe sus. Întrebat cum a găsit punga aiurează. Procurorul, — s'a nimerit un procuror slab de duh, auzind că lui Niculăiță i se zice și „Minciună”, chemă pe medicul plășei să constate „un caz curios de auto-sugestie, telepatie, de pseudomanie”. Medicul, o altă coincidență era un prostălu, el găsi că în adevăr Niculăiță e maniac.

Niculăiță iubește pe Salomia, acesteia îi place un băiat care nu stă de vorbă cu gârgăunii și cu stelele. Niculăiță chiar în seara când e declarat nebun vorbește frumos Salomei, vrea să-i spună dragostea lui, dar aceasta fuge de el. Peste un ceas ea e în brațele flăcăului care-i place ei, iar Niculăiță, naiv ca totdeauna, se spânzură.

Povestea e tristă, complicată, cu coincidențe, cu machinațiuni, dar așa cum e, e scrisă frumos, într-o limbă careia nu i se poate imputa nimic. D. Brătescu-Voinești a scris însă destule alte povești frumoase și nu poate să-l supere aceste câteva reflecții, care nu vin din partea unui specialist în materie literară, ci din partea unui urzic cititor, care ar fi dorit ca acțiunea să fi fost mai simplă, mai logică.

Chestiuni de învățământ și de educație, de G. Aslan. Pedagogia a fost creiată pentru educarea copiilor mediocri de către profesori care trebuie să se coboare cât mai mult până la inteligența elevilor lor... nu mi-aduc aminte unde am citit această îndrăzneală afirmare, care ar face pe atâția pedagogi, în cap cu „Pestalozzi” să sară în sus.

E drept, că o pedagogie obișnuită, nu are nici o valoare pentru un elev inteligent. Poftim să mă înveți desenul, când eu am darul să mă joc cu cifrele.

Ce mi place mie, învăț mai bine decât m'ar învăța cel mai extraordinar pedagog; rămâne la primăria profesorului de științe naturale să mă câștige, sau a celui de desen... dacă nu am nici o simpatie pentru altă ramură. Nu de geaba s'a amuzat Caragiale să ridiculizeze câteva tipuri de pedagogi de pe vremea lui.

Nu mă am bino cu pedagogia, de ce n'ași mărturisii, cu orice risc, dar am avut curajul să citeș cartea d-lui G. Aslan. D-sa nu e un pedagog urșuz, nu face citații, nu ne plicilește cu Pestalozzi, are idei proprii, care în pedagogie e în adevăr fenomenal. Ceva mai mult, e un popularizator al chestiunilor pedagogice, bun povestitor, nu fuge de anecdote, de amintiri personale, așa se și explică de ce a câștigat numeroși cititori în toată țara.

Și-apoi ar fi greu cuiva, mai ales când declară că n'are simpatii pentru pedagogie, să vorbească de rău operele d-lui Aslan, când d-sa după cum aflăm chiar din această scriere, a primit aprobarea d-lui Mihail Dragomirescu și a nenumărați profesori dela Soroca.

Îi urăm deci succesul pe care-l merită.

Eduard Caudella, 60 de ani de activitate artistică, de G. Georgescu-Theologu.

Maestrul Caudella a împlinit

60 de ani de activitate artistică, născut fiind în anul 1841.

Cu acest prilej, d. Georgescu-Theologu a scris o broșură de vre-o 50 de pagini, în care a schițat biografia și activitatea acestui muzicant de seamă, care s'a distins prin compozițiunile sale, încă dela o vreme fiind nu prea se vorbea de muzica românească.

D. Theologu găsește expresii foarte poetice pentru a descrie sbuciumul acestei vieți. A avut con-vorbiri cu d. Caudella, a aflat multe din gura acestui muzicant, cunoscut și ca bun violonist și compozitor. Caudella a încântat și

și totuși Caudella nu e popular, e foarte simplu. Pe vremea lui el compunea opere ce erau pentru mai târziu, iar acum sunt alții, poate cu mai puțin talent, dar cu tot ceace trebuie celui care vrea să ajungă.

Numele lui Caudella va rămâne însă pentru totdeauna în istoria muzicii noastre și după ce va trece epoca aceasta de transformare, epocă urâtă în multe manifestații ale ei, când vor fi mai puțin sam-sari printre ascultători, mai mulți artiști adevărați și nu beți de fumurile unei vremelnice gloriole, numele lui Flechtenmacher și al

D. EDUARD CAUDELLA

pe Guza cu arcușul său. În 1861 i se încredință conducerea orchestrei teatrului național, unde a stat până la 1874. În această calitate a reorchestrat toate lucrările lui Flechtenmacher, întemeietorul operetei naționale, unul dintre cei mai mari compozitori ai țării noastre.

Vreme de 20 de ani, până la 1901 a fost profesor și director al conservatorului din Iași, unde a organizat producții muzicale cu opere clasice.

El însuși a compus „Olteanca”, „Hatmanul Baltag”, „Petru Rareș” și alte opere de seamă.

În Caudella vor străluci frumoase, în istoria muzicii. Se vor scrie volume întregi de către specialiști, pentru a se dovedi influența lor puternică asupra muzicii noastre. Nu, nici odată, nu e prea tâziu. Când sunt date nitărei toate nuli-tățile și toți recluziunii, se întorc ochii tuturor spre cei care au muncit cinstit și care au dat dovada intensă a talentului lor.

De aceea recomandăm tuturor broșura d-lui Georgescu-Theologu și am dori să auzim că maestrului Caudella i s'a făcut de pe acum toată cinstea pe care o merită.

Albert

Săptămâna artistică

Expoziția „Tinerimel artistice”

— Cea de a 16-a expozițiune se prezintă cu lucrări admirabile dar și cu lipsuri regretabile —

După atâtea expoziții care s'au deschis în huile din urmă, vin cele două mari expozițiuni artistice anuale: „Tinerimea artistică” și „Salonul oficial”.

Salonul se deschide în cursul acestei luni.

„Tinerimea” e deschisă de câteva zile în rotonda ei de lângă str. Bătiștei.

Maestrii acestei expozițiuni sunt îndecăzuți de cunoscători și apreciați: Verona, Vermont, Stariada, Sptnary, Artochino, Serafin, Kimon Loghi, cu aceleași admirabile interpretări ale naturii în culori suges-tive și tehnică desăvârșită. Minunate efecte de lumină la Grant, o tehnică minunțioasă la Ludovic Ba-

sarab, desen caracteristic la Sofronie, multă expresivitate în lucrările lui Murru, un colorit sugestiv la Muetzner.

Aceștia sunt cei de mult consacrați, artiști de notăzadnita forță în interpretarea colorată a subiectelor lor, talente puternice cari s'affirmă ca atare, din an în an, cu aceeași impetuozitate din ultimul timp.

Sunt 378 pânze — aquarele și picturi — și 41 de sculpturi în marmură, gips și bronz.

Între expoziții tineri recunosc pe Traian Hagi-Cornesco, cu minunate lucrări cari dovedesc stil, execuțiune și un colorit caracteristic, original. B'Arg vine cu linii de precizie deosebită în lucrările sa-

le de caracterizări, unele satirice, altele de psihologie umană. Ig. Băduarik are un colorit special, ceruri profund albastre, valori intense în filosofia subiectelor sale luate, în parte, din mitologia greco-romană și acoperite parțial cu un văl diafan de modernism estetic.

Pictorul Teodorescu-Sien e din ce în ce mai interesant și mai puternic în lucrările sale din care cităm: *In grădina, La scăldat, etc.*

Petrescu are linii armonioase în *Marea, Trandafiri, Dela Muncă, Hârlescu și Rescu sunt admirabili* interpretări ai sufletului omenesc și ai mărețiilor naturii.

Mai expun lucruri foarte interesante pictorii: *Stoenescu, Ștefan Popescu, Strâmbu, Teșanu, d-na Starck, Mendel, Aricescu, Brăcescu, Briese, Bunescu, Constantinescu, d-na Delavrancea, d-tele Maniu, Chihărescu, Popcea, Propst și d-nii Rizonovici, Tonță, G. Popescu, Doneaud, Pichon, Van Saanen, Traianescu, Ypersele de Strihou, Zuminu, ș. a.*

Interesante lucrări de sculptură, în care se remarcă pricepere și muncă. — într'un fericit concurs între tineri și maestri, expun d-nii *Boambă, Călinescu, V. Dumitrescu, Ferrari, Halu, Iordănescu, Voro, Mățăbanu, Medrea, Mîrea, Pațiu, Spaethe și Stork.*

Lucrările sunt rânduite la locuri potrivite, într'un ansamblu decorativ și impresionant, și toate sau aproape toate dovedesc mult gust în alegerea de către Jurii a lucrărilor expozabile.

Sunt totuși și lipsuri regretabile pe care nu le-am priceput: a' am văzut lucrările caracteristice ale d-nei *Maria Ciurdea-Stenzer*, atât de minunată interpretă a psihologiei copilului, și nici picturile lui *Josef R. Stenzer*, cari au expus, în ultimii șase ani, la toate expozițiile anuale ale acestei societăți de artiști. E într'adevăr curioasă această omisiune, care s'ar explica numai prin neparticipanța voluntară la această expoziție a celor doi pictori atât de cunoscuți și apreciați.

În general expoziția dovedește extraordinare progrese realizate de artiștii noștri și ne dă speranța că fără noastră îi surâde un admirabil viitor artistic, o viață proprie românească închinată artei și manifestărilor ei.

Foarte multă lume a vizitat această expoziție, făcând importante referiri de lucrări.

L. I.

SĂPTĂMÂNA TEATRALĂ

Vijelia

Vijelia vitei se abate în drama aceasta vigoasă a lui Bernstein asupra unei fiște femei foarte cunoscute, foarte bună și blândă. Și totuși fiindcă e în joc iubirea ei, a acestei femei năpăstuite, vijelia e mai îngrozitoare, mai zguduitoare.

Femea este Hélène Bréchebel. Este soția unui om care a luat-o pentru că avea bani mulți, iar el n'avea deloc, pentru că era fata unui om de afaceri dornic de a parveni și de a se vîri în lumea cea mare, iar el era nobil sadea, prost, plin de datorii. N'a întrebat-o nimic dacă-l vrea pe Bréchebel sau dacă nu-l vrea. A fost dată. Și ea a trăit cum trăesc atâtea alte femei nenorocite, fără nici o tîntă în viață. Pe urmă l'a întâlnit pe Robert. Adică un gentleman fără alte venituri decât norocul la cărți. Și iubirea cea mare se face repede stăpână pe inima Elenei. Și e fericită, nespus de fericită.

Apoi începe drama. Printr'un incident, ea mai totdeauna la Bernstein. Trebuie să primim incidentul ca să putem primi drama. Și putem

PAPA BENEDICT

să-l primim căci drama este pe urmă strânsă, dreaptă, vijeliasă.

Iată incidentul: într'o noapte Robert, pierzându-și caboul la masa de joc, pierde o sumă enormă, o sumă care nici nu era răscăr a lui Robert își dă seama că n'are să găsească banii aceștia și e pregătit să-și tragă un glonte în cap, cavalereste, într'o clipă de slăbiciune însă măturăseși Elenei întâmplarea și Elena e hotărâtă să-și scape amantul. Drama este între mărturisirea lui Robert și focul de revolver. Drama este lupta Elenei pentru a-și salva fericirea.

Amănuntele, minunat coordonate, gradate, culminate, nu pot avea interes într'o simplă povestire rece. Trebuie văzute și simțite. Căci din ele se alcătuiește drama. Iar Bernstein e mare maestru în privința aceasta.

Vijelia ni se pare că, împreună cu *Hoful*, e cea mai bună și mai caracteristică din teatrul lui Bernstein. Brutalitatea e întrebunătățită cu măsură, trivialitatea aproape evitată. Scenele zguduitoare rezultă din înălțarea conflictului. Vehemența ciocnirii e urmaroa expunerii și a caracterelor puse în joc. Astfel Vijelia, oricând, va impresiona puternic chiar pe cei mai blazați spectatori.

Amatori de morală cu orice preț, firește, nu vor găsi nimic în Vijelia. Viața în general nu se prea interesează de morală. În situațiile groaznice oamenii nîta și de morală și de orice legi: vorbesc instinctele lor ancestrale, vorbesc sufletele destrăbate de orice alte preocupări decât de mînzuița lor spre fericirea așa cum o înțeleg.

Dealtfel Vijelia am mai văzut-o, eu vre-o zece ani în urmă, la Teatrul Național. Și tot așa a scandalizat pe unii, prea puțin, și a mișcat mult pe cei mulți care au alergat s'o vază de zeci de ori.

La Teatrul Reginei Maria ni se pare că Vijelia a venit pe neașteptate, întâmplător. Fiindcă d-na Voiculescu e bolnavă și a trebuit să renunțe la *Mozza-Vanna*, direcția a scos din cartea Vijelia. Păcat că Hélène lipsea. Altmintrelea d. Bulandra e sobru și puternic în *Cherroy*, ca și d. Manolescu în bătrînul Lebourg. De ce în-ă e condamnat d. Ciprian să joace pe bijuterul acela neînsemnat?

L. Rebreanu.

POSTA REDACȚIEI

V. Vlădescu-Albești. — Nu vi se pare că strefa întâi, mai ales, din poezia d-voastră intitulată *Ei*, seamănă prea mult cu Eminescu?

Seamănă așa că o s'o căutăm. De aceea vom păstra manuscrisul, nepublicabil acum.

Viața artistică și literară

Scriitorul Ion Al. George a apărut într'o nouă ediție cu frumoasele poezii strănse în volumul intitulat „Aguile”, a cărui valoare literară a fost distinsă de Academia Română, premiindu-l.

Dar Al. George și-a mai alecut un volum de elegii sub titlul clasic „Domus taciturna”.

Poeziile lui Ion Al. George, lirice prin motivele care le determină, cuprind într'o largă armonie de frumusețe, care evocă frumusețea clasică prin stătea ei.

Motivele clasice din volumul „Domus Taciturna” sunt admirabil tratate într'o formă elegantă și comunică un sentiment distinct de liniște senină ori de melancolie potolită.

Patrie și libertate, cântările întregirii, de Sergiu-Victor Cujbă.

Volumul acesta de cântări cinstite, pornite dintr'un suflet frământat de dorul firei al răspândirii, al popularizării, al emoționării pentru ceea ce ne preocupă astăzi, e bine venit.

Simplu și duios, cu avânt liric și cu minunată putere de comunicativitate, împrăstie larg sentimentul consistent al întregirii neamului.

Dar despre acest volum, vom mai vorbi.

Trăiască Viața! de C. Bănu.

Volumul acesta este în ciocolată înprejurărilor de astăzi, un binefăcător izvor de primenire morală, de indemn frumos spre încredere bărbătească în noi, râvnind ca energia noastră să fie energia despotmilită de beatitudinea nepăsării noastre.

Dicționarul de citate și locuțiuni străine, de B. Marian. E prima lucrare de felul acesta în românește și cuprinde citate din limbile latină, greacă, franceză, italiană, germană și engleză. În această folositoare carte, — trebuincioasă corpului didactic, studenților, elevilor școlilor secundare, avocaților, etc., — se găsesc fraze istorice și alegorice, cuvinte și versuri celebre, maxime de drept roman, proverbe, în sfârșit tot ce înțelepciunea popoarelor și a scriitorilor a redat în mod lapidar în răspuns de câteva mii de ani.

Cu viclenia stilistică cunoscută, cu credința neșovăitoare în puterea științei, d. Victor Anestiu a scris o foarte interesantă broșură despre: „Viața lui Tom Edward, cismarul cel învățat”.

Nemaiputând supraviețui fiului și generelui său, morși pe câmpul de luptă, marele duce Const. Constantinovici Romanoff, președintele „Academiei ruse de arte și științe”, moare, încă în plină viață. Marele duce a fost un puternic temperament artistic: el semna lucrările sale cu inițialele K. R.

Spre a ne da seama ce fel de temperament a fost el în viață, e necesar numai de a cita următoarea maximă a vitei sale: „De când m'am născut, sunt un fericit al vieții... Sunt mare, bogat și puternic: dar unde e fericirea puterii și a averii?... Mai preferese un „dar cerește... — tezarul înfinit și binecuvântat: — poemul meu!”

E vorba de a se traduce în românește câteva din poemele marelui duce Const. Constantinovici Romanoff, — auter necunoscut încă la noi, — în editura Steinberg.

SACUL CU GLUME

Dialog auzit în piața mare:

— Neică Marine, am venit să-ți dau banii pentru merlele ce mi-ai trimis. Cît face?

— Da ce te grăbești așa, Petrică!

— Cu negustoria așa merge. Coi, numai decît trebuie să plătești.

— Dar dacă eu vreau să-ți dăruiesc merlele?

— Apoi nu e drept.

— Cum, nu e drept?

— Uite așa, fiindcă, dacă aveai gîndul ăsta, trebuia să mi-l spui mai dinainte. Atunci eu aș fi putut să-ți cer îndoit pe atitea mere decît acelea pe care am vrut să-ți le cumpăr.

Un cerșetor urmărește stăruitor pe un domn izmănușat și încheiat cu grijă la palton.

— Ei asta e, zice plietisit cerșetorului, o să stau eu acuma să-mi scot mînușile, să mă desfac la palton și la jachetă eu să-ți dau 5 parale.

— Apoi, dă-mi un leu dacă e așa, îi răspunde cerșetorul, și atunci n'e să-ți fie osteneala numai pentru atîta de puțin lucru.

Un eglez se duce la un croitor să-și comande un rând de haine.

Alege stofa, i se ia măsura și apoi zice croitorului:

— Scurt: cîte parale?

— Trei sute de lei, răspunde croitorul, prețul din urmă.

— Cu acest preț din urmă, îi răspunde eglezul, d-ta nu îmbraci, ci desbraci lumea.

Un excursionist, urcându-se pe Alpi, vede înfiptă o cruce lângă o prăpastie.

— Ce însemnează crucea ăsta? întrebă excursionistul pe călăuza lui.

— Vaj, îi răspunde acesta tri t, aici, acum doi ani, a căzut în prăpastie bietul Edel, bravul nostru tovarăș... Dacă ar fi bun domnul să dea ceva pentru văduva și copiii lui.

— Bine, bucuros, să dau ceva. Dar lămurește-mi un lucru: anul trecut, urcând p'un alt povârniș al muntelui, mi s'a arătat o cruce ridicată tot pentru Edel. Cum vine asta?

— Crucea aceea, îi explică călăuza e pusă acolo pentru alpinistii care urcă muntele prin partea aceea.

LOTERIA REG. ROMÂN
Toată lumea joacă la
BANCA LOTO
BUCUREȘTI
STR. ACADEMIEI NR 8

Cea mai norocoasă
COLECTURA
DIN TARA

1000.000
Lei

TRAGEREA
LA 21 APRILIE

CĂȘTIGUL PRINCIPAL
- 1.000.000 -
UN MILLION
se poate câștiga
cu un singur loz

1/8 LOZ 2
1/4 LOZ 8
1/2 LOZ 16

BANCA LOTO
este Unica Colectura în Tara
care a obținut cele mai mari Succese
CUM NA OBTINUT
NICI O ALTA COLECTURA
la Loteria Regală

CINE
JOACA
BANCA
LOTO
TREBUE
SA
CĂȘTIGE
LA
SIGUR

COMENZILE
DIN TARA SA SE FACĂ PRU
MANDATE POSTALE
cât de urgent pentru a se găsi

NUMERILE ALESE, LA
BANCA LOTO
Strada Academiei, 3 - BUCUREȘTI

NOUA SERIE

a marilor și
valoroaselor

PREMII

ce oferă ziarul „UNIVERSUL“ abonaților săi, la tragerea din luna Mai 1916

Lei 5.000

IN BONURI COMUNALE 4%

cu cuponul de Mai 1917

Un dormitor complet de bronz

pentru 2 persoane, compus din 2 paturi de bronz, cu somiere, 2 noptiere, și un elegant lavoir cu oglindă, special lucrate de cunoscuta fabrică de mobile de bronz M. Gutman, București, str. Sf. Apostoli, furnizorul celor mai mari case particulare Ville și Hoteluri.

Un elegant BUFET lustruit mahon

având 3 despărțituri cu placa de marmoră și oglindă, cumpărat de la „Compania Americană“, mare depozit de mobile, strada Carol No. 74, etaj I

Un dormitor de lemn fin

construit în marea fabrică de mobile de lemn Marin V. Ganea șoseaua Mihai-Bravui No. 37 și str. Șerbănică No. 10. Sucursala: Calea Victoriei No. 107.

Un gramofon „Gigant“ cutia lustruită mahon, mecanismul extra forte, cu arc dublu, cântă 7 cântece după un remontaj. „Pavilionul de alamă“, de cea mai mare mărime, Brațul acustic conic ultima perfecțiune. Diafragma „Exhibition“, inclusiv 5 plăci duble (12 cântece) opere alese. Acest gramofon este cel mai puternic și înzestrat cu o mecanică foarte solidă, merge aproape jumătate de ora, după un remontaj. Ne-a fost furnizat de Marele magazin de muzică JEAN FEDER, furnizorul Curții Regale, București, Calea Victoriei 54.

10 Lăzi cu diferite produse ale renumitei Case „Bresson“

fabrică de lichieri, siropuri și cognacuri, au fost cumpărate pentru premiile ce le oferim abonaților noștri la tragerea din Mai 1916

Una visară fină cu cutie lustruită vioarei captusită cu catifea, inclusiv arcuș cu capra de fildeş, garnitură de coarde englezești, canerton și surdină; Una chitara fină de palisandru; Un clarinet de abanos fin, cu 8 clape de nichel și brățară jos la corpul de rezonanță, inclusiv 12 pene de rezervă. Aceste toate ne-au fost furnizate de Magazinul general de muzică „La Harpa“ București, str. Colței nr. 6, renumit în toată țara pentru deosebita calitate a mărfurilor ce debitează.

Una pușcă de vânătoare cu două țevi, țevile de oțel, „Bayard“ din renumita fabrică de arme „Pieper-Bayard“. Această armă are 4 zăvoare de siguranță, țeava lângă choke-bore și poate funcționa atât pușcă neagră, cât și pușcă fără fum; Una pușcă de vânătoare cu două țevi cu zăvor de închidere sistem „Greener“. Un revolver semi-automat „Rayo“ cu maner de sidet; Un flacon „Thermos“, de 1 litru, care menține temperatura lichidului (cald sau rece) în timp de 48 de ore, cumpărate de la Marele magazin de arme și biciclete B. D. Zissu, furnizorul Curții Regale, Calea Victoriei 44 București.

Jumătate garnitură mobilă de bambu, pentru salon, compusă din: Una canapea, două fotolii și patru scaune elegant tapisate; Una măsuță de bambu; O oglindă venețiană de cristal; Una etajetă de bambu; Un cuier de bambu cu oglindă de cristal pentru antrea, toate acestea cumpărate de la marele magazin de mobile Marco Dattelkremer, str. Carol 63, București.

Cinci chimire igienice după măsură, calitatea I-a (Briul lui Iov), singurul brevetat în țară și inventat de d. căpitan Iov, din Pitești, care are proprietatea de a preveni și vindeca chișii boale vechi, de stomac, rinichi, constipație, șale, după cum se constată din numeroasele scrisori de mulțumire primite de la persoanele ce-l poartă.

15 flacoane a câte 1 kilo, apă de Colonia Camelia, puternic parfumată cu liliac, mărgăritar, violetă, zambile, heliotrop și Verveine, furnizate de renumita fabrică de parfumuri „Camelia“, A. S. Aftalion, str. General Florescu nr. 6, București.

1 Coșuleț de metal fin argintat pentru servit pesmeți; 1 Vas autogal pentru unt, de metal fin argintat cu interiorul de cristal; 1 serviciu de dejun de alpaca argintat conținând 2 ouare, 1 vas pentru unt și 2 soulețe mici, toate pe un suport elegant; 1 fructieră de metal alb fin argintat; 1 baston cu mânerul de argint veritabil mărșat de stat; 1 pușcă de alpaca fin argintată; 1 Cutie captusită cu mătase roș conținând: 1 încheietoare de ghete, 1 încheietoare de mănuși, 1 mașină de întins mănuși, 1 os de pantofi, toate de metal foarte fin argintat; 1 pendulă mare de salo de stejar închis cu bătaie frumoasă și întorcându-se odată la 15 zile. Furnizate de marele Magazin de bijuterii, Frații Roller str. Carol 50, Etaj I.

5 ceasornice de argint pentru buzunar având inscripția ziarului „Universul“; 5 ceasornice pentru birou cu pedestal de cristal, tot cu aceeași inscripție; 5 ceasornice de perete frumoase pictate, se întorc la 8 zile, tot inscripția ziarului „Universul“; 5 ceasornice nichel având și aparat Pres-Papier.

8 Lămpi de masă complete cu sticlă și abatjour dând lumina la fel cu gazul aerian, revenind mai eficient ca orice fel de iluminat și chiar decât petrolul. Aceste lămpi ne-au fost furnizate de firma Cassalid, asociația dr. V. Rosculeț și Conții R. și G. de Roma, București str. Dr. Lueger No. 5.

50 dejunuri copioase la marele restaurant Europa din Pasajul Român.

Un lavabou de faianță englezesc, alb, pe un picior de fontă vopsit și lăcuit alb, cu venturi de scurgeri cu lanț nichelat; Bateria de scurgeri din alamă fin nichelat, furnizat de Teirich & C-rie, succesor Carol Weirlich, Telefon 6/71.

5 assortimente complete din produse cosmetice „Flora“, compuse din: cremă Flora, 1 cutie pudră Flora, 1 Săpun Flora, 1 sticlă Capilogen Flora, 1 pomadă Flora, 1 sticlă lapte de crin Flora, 1 săpun de lapte de crin, 1 apă de gură Bucol, 1 pastă de dinți.

4 Splendide sacheuri pentru dame.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din „Memoriile Regelui Carol“ tipărit anume pentru abonați

Notăți bine: dând aceste mari premii de valoare abonamentele sunt reduse la 18 lei pe an; 9.15 pe 6 luni; 4.65 pe 3 luni

Pentru concurența la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe 6 luni 15 și cei pe 3 luni 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare. Administrația „UNIVERSULUI“ nu întrebunțează încasatorii

Plata abonamentelor se face direct la Casa administrației ziarului, prin mandat poștal sau în persoană